Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birouri de anunciuri: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik*, *J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 franci, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Têrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtu abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 38. Braşovŭ, Sâmbătă, 18 Februarie (2 Martie) 1895.

Deruta la bursele austro-ungare.

Braşovŭ, 17 Februarie v. 1895.

De câte-va ḑile bursele din Budapesta şi din Viena suntŭ într'o mare fierbere şi iritaţiune. Cursurile efectelorŭ celorŭ mai căutate scadŭ mereu. Sute de ómenĭ din clasele mijlocii, carĭ au muncitŭ, şi-au agonisitŭ micĭ capitalaşe şi carĭ lacomĭ de unŭ câştigŭ mare s'au lăsatŭ sĕ fiă seduşĭ de ceata speculanţilorŭ fără de consciinţă dela micele „case de schimbŭ", şi şi-au băgatŭ banii lorŭ în efecte de bursă cu cursŭ urcatŭ, suferŭ acuma pierderĭ grozave. Cei mai mulţĭ dintre ei şi-au pierdutŭ ast-felŭ în câte-va ḑile totŭ ce şi-au fostŭ agonisitŭ.

Deruta acésta la amintitele burse austro-ungare a surprinsŭ cu atâta mai multŭ, cu câtŭ în viaţa financiară a monarchiei, în politica mare nu s'a petrecutŭ absolutŭ nimicŭ, nu s'a ivitŭ nicĭ unŭ conflictŭ în afară, care sĕ-o justifice. Bugetele ambelorŭ state dualiste arată de astădată escedente însemnate, ér în afară domnesce cea mai adêncă pace. Ce a pricinuitŭ déră acésta cădere rapidă a cursurilorŭ multorŭ efecte de bursă în ḑilele din urmă?

Causa acestei apariţiunĭ este reacţiunea, ce a trebuitŭ sĕ urmeze cu necesitate în urma speculaţiunei nebune *à la hansse* la bursa din Viena şi mai multŭ încă la cea din Budapesta. De doi anĭ şi mai bine cursurile hârtiilorŭ de industriă şi de speculaţiune au fostŭ urcate la aceste burse aşa de multŭ, încâtŭ nu era nicĭ o proporţiă între preţulŭ cu care erau notate şi între dobênḑile, ce le aduceau, carĭ dobênḑi adese-orĭ nu representau mai multŭ decâtŭ douĕ la sută din valórea lorŭ.

S'a întêmplatŭ cu deosebire de vr'o şése lunĭ încóce ca în puţine ḑile unele acţii ca acele ale institutului de creditŭ din Viena (Creditanstalt) şi ale băncei de creditŭ ungare sĕ sĕ urce cu 50, 70 până la 100 florinĭ. Acţii de mai puţină valóre ca acestea se urcau într'o singură ḑi cu 20 până la 30 florinĭ. Seduşĭ prin acéstă urcare continuă a cursurilorŭ au fostŭ atraşĭ mulţĭ privaţĭ din publicŭ la joculŭ de bursă. Fórte mulţĭ şi-au încercatŭ noroculŭ, lăcomindŭ la unŭ câştigŭ mare şi uşorŭ, ce li-lŭ puneau în vedere aşa numiţii „bancherĭ", carĭ se ofereau de a conduce operaţiunile la bursă.

Cu deosebire la bursa din Budapesta luase acéstă speculaţiune dimensiunĭ atâtŭ de îngrijitóre, încâtŭ cercurile competente au aflatŭ cu cale a-i pune stavilă. Mai întâiu a restrînsŭ banca de creditŭ uugară darea de avansurĭ pe efecte şi alte băncĭ au făcutŭ asemenea. După ce n'a ajutatŭ nicĭ acésta, banca ungară a decisŭ a reduce dividenda proprielorŭ sale acţii. S'a ḑisŭ că trebue sĕ fiă cu precauţiune faţă cu multe întreprinderĭ industriale şi comerciale şi că trebue sĕ se mărescă fondulŭ de reservă. Pasulŭ acesta a celui dintâiu institutŭ financiarŭ unguréscŭ produse deodată panică şi cursurile începură a cădé în proporţii totŭ mai marĭ.

Deruta dela bursa din Viena stă în strînsă legătură cu cele ce se petrecură la bursa din Budapesta, în urma declarării privitóre la dividendă a băncei de creditŭ ungare. Dér nicĭ situaţiunea de acolo a cursurilorŭ prea de totŭ urcate nu se mai putea susţiné, mai alesŭ după ce se mai ivì şi casulŭ insolvenţei unei marĭ fabricĭ de zahărŭ din Austria, care a mai trasŭ după sine şi alte insolvenţe.

Evreii bursianĭ din Viena punŭ tótă vina cotastrofei în socotela celorŭ din Budapesta, unde speculaţiunea *à la hausse* s'a făcutŭ c'unŭ avêntŭ vrednicŭ de îngâmfarea şovinistică, ce domină în metropola unguréscă.

Dér suntŭ vinovaţĭ şi unii şi alţii, pentru-că au toleratŭ ca publiculŭ sĕ fiă esploatatŭ cu atâta neruşinare de piraţii bursei, cărora puţinŭ le pasă de sórtea celorŭ amăgiţĭ, şi carĭ se îngraşă şi se îmbuibă din creiţarii cu muncă agonisiţĭ ai vĕduvelorŭ şi orfanilorŭ. Catastrofa de faţă le póte fi de învĕţătură tuturorŭ celorŭ ce au creḑutŭ, că se potŭ îmbogăţi peste nópte cu joculŭ de bursă.

Din ce motive a venitŭ Wilhelm II la Viena?

Faptului, că împĕratulŭ Germaniei a luatŭ parte la îmormêntarea archiducelui Albrecht, îi se atribue o însĕmnătate politică, ḑice ḑiarul „*Parlamentär*" din Viena. Datinile de pe la curţĭ aducŭ cu sine, că monarchiĭ, décă nu stau într'unŭ raportŭ de înrudire mai apropiatŭ, iau parte numai la îmormêntărĭ de monachĭ. De astădată împĕratulŭ germanŭ a făcutŭ o escepţiă. Décă se va căuta după motive, nu e greu de aflatŭ, că împĕratului germanŭ nu i-a statŭ în interesŭ singurŭ numai faptulŭ de-a da cea din urmă onóre militară mareşalului austriacŭ, căruia elŭ îi dĕduse înainte cu câţĭ-va anĭ şi insigniile unui mareşalŭ germanŭ. La salutulŭ de condolenţă se alătura şi unŭ salutŭ de prietiniă a imperiului germanŭ aliatŭ, într'unŭ momentŭ, când în Europa s'au ivitŭ nedumerirĭ asupra puterei de esistenţă a triplei alianţe. S'a căutatŭ decĭ o ocasiune, la care sĕ se dovedéscă soliditatea triplei alianţe, ceea-ce s'a pututŭ vedé şi din ceremonialulŭ conductului, deóre-ce îndată după ambii împĕraţĭ păşi representantulŭ regelui Italiei, ducele de *Aosta*, şi numai la stânga acestuia marele duce *Wladimir* alŭ Rusiei.

De sigurŭ vorŭ fi şi de acei politicianĭ, carĭ asistenţa împĕratului germanŭ în Viena vorŭ esplica-o în înţelesulŭ, că *raporturile dintre Germania şi Rusia* n'au doveditŭ nicĭ o apropiare sub domnia Ţarului Nicolae II. Faptulŭ acesta însĕ va fi privitŭ cu bucuriă în Rusia, deóre-ce poporulŭ rusescŭ, afară de o înţelegere bună pacĭnică, nu doresce o legătură mai apropiată cu Germania. Esistenţa triplei alianţe, care nu ameninţă şi nu póte ameninţa pe nimenĭ, şi-a pierdutŭ însĕmnătatea, şi este indiferentă pentru orĭ-care statŭ séu poporŭ.

Stările politice în Germania.

Póte că nu esistă astăḑĭ o a dóua ţéră pe continentŭ, în parlamentulŭ căreia sĕ fiă atâtea partide, în care interesulŭ pentru fracţiunĭ sĕ fiă atâtŭ de mare, ca în Germania. De aci resultă unŭ modŭ de luptă politică, care nicĭ decum nu e priinciósă pentru vieţa constituţională şi pentru binele poporului germanŭ. Mai bine ne dovedescŭ faptulŭ acesta *agitaţiunile agrare* din Germania. Conducĕtorii acestora, membrii reuniunei agricultorilorŭ, s'a înfiinţatŭ încă pe timpulŭ lui Caprivi, când posiţia conservativilorŭ era fórte nesigură. Cursulŭ nou voì sĕ facă din imperiulŭ germanŭ unŭ statŭ cu totulŭ modernŭ şi liberalŭ. Se înţelege, că într'unŭ astfelŭ de statŭ interesele agrare au trebuitŭ sĕ cedeze loculŭ *comerciului şi industriei*. In timpulŭ acesta s'au încheiatŭ convenţiile comerciale, şi înfiinţarea reuniunei agricultorilorŭ fù privită cu dispreţŭ din tóte părţile. Dér numai puţinĭ anĭ trecură şi, cu tóte că situaţiunea parlamentară nu se schimbà, puterea reuniunei agricultorilorŭ începù sĕ créscă, conservatorii deveniră totŭ mai provocătorĭ, şi într'o bună diminéţă parlamentulŭ se tredì, că situaţiunea s'a schimbatŭ cu totulŭ în favorulŭ dorinţelorŭ şi poftelorŭ corservative.

Impresiunea, ce se produse în urma acestei schimbărĭ în Germania, fù deprimătóre, mai alesŭ acolo, unde după căderea absolutismului lui *Bismarck* aşteptau şi sperau o nóuă vieţă politică-economică pentru poporulŭ germanŭ. Dér veni prinţulŭ *Hohenlohe* şi cu elŭ d-lŭ *de Koller*, care se angagià cu trupŭ şi cu sufletŭ pentru *proiectulŭ privitorŭ la resorătitorĭ* (Umsturzvorlage).

Că va deveni din acestŭ proiectŭ lege, séu nu, acésta astăḑĭ depinde dela centrulŭ palamentului germanŭ. Se va vedé în curêndŭ, ce se va alege şi din aceste proiecte şi din reacţiunea, ce se arată pe orizontulŭ politicŭ alŭ Germaniei. In totŭ casulŭ însĕ Germanii trebue sĕ recunóscă, că Francesii batjocuriţĭ de ei, i-au intrecutŭ pe departe, în ce privesce progresulŭ politicŭ şi desvoltarea naţională.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS."

(Reproducerea oprită.)

Din anii 1848—49.

Memorii, de ***Vasilie Moldovanŭ.***

(27) (Urmare).

Diminéţa la 7 óre, unŭ cetăţénŭ din Abrudŭ a venitŭ la noi şi a învitatŭ pe Buteanu sĕ se înfăţişeze înaintea lui Hatvani. Peste o jumĕtate de óră elŭ se reîntórse cu faima, că doi inşĭ trebue sĕ mérgă c'o epistolă la Iancu şi sĕ-lŭ invite la Abrudŭ.

— Am cugetatŭ sĕ mergĭ tu şi cu Andreica, îmĭ dise Buteanu. Celŭ puţinŭ sĕ-ţĭ mântuescĭ viaţa pentru alte întêmplărĭ, căcĭ este lipsă de tine; am şi datŭ ordinŭ lui Iacobŭ, sĕ gătéscă caiĭ.

Când am eşitŭ sĕ pornescŭ, Andreica cu Begnescu erau cu mânile pe frêne. Voiam sĕ iau calulŭ din mânile lui Begnescu, dér elŭ îmĭ reflectà: „înzadarŭ a disŭ Buteanu, căcĭ salvus conductus e la mine, şi nu-lŭ dau". Buteanu, care era între noi, puse mâna pe mine şi-mĭ dise:

— Eu ţ'am disŭ sĕ mergĭ, şi éră eu îţĭ ḑicŭ sĕ rĕmâi, că la nópte, de-amŭ sci că ne puşcă când vomŭ eşi din casă, totuşĭ vomŭ fugi.

Călăreţiĭ se depărtară... Am căutatŭ lungŭ după ei şi am reflectatŭ amicului meu, că şi lorŭ lĭ-e scumpă viaţa, ca şi nouĕ. Buteanu mĕ deoblegase prea multŭ cu bunĕtatea lui, decâtŭ se-lŭ potŭ părăsi în esecutarea planului de fugă — căcĭ de nu era elŭ mai înainte, muriam de fóme în Abrudulŭ celŭ lăudatŭ de ospitalŭ.

La nópte déră sĕ fugimŭ! Insĕ câtŭ este de lungă o ḑi de Mai, o scie numai acela, care a trecutŭ prin ast-felŭ de momente critice şi marĭ. Apoi câte întêmplărĭ necalculate nu tragŭ dungă peste propusurile şi planurile omenescĭ!!

După amédĭ Buteanu fù învitatŭ éraşĭ la Hatvani; de astă-dată însĕ printr'unŭ soldatŭ. La 2 óre Buteanu se reîntórce albu ca păretele.

— Ce-i nou, frate?

— De nu va veni Iancu în rĕstimpŭ de 1 óră, mĕ face pe mine rĕspunḑĕtorŭ de orĭ-ce s'ar întêmpla din partea Românilorŭ. Mĭ-a cerutŭ şi armele.

Că ce mare impresiune a făcutŭ asupra lui Buteanu convorbirea lui cu Hatvani, am judecatŭ din împrejurarea, că şĭ-a luatŭ orologiulŭ cu lanţulŭ de aurŭ şi douĕ stufe în preţŭ, cum ḑicea elŭ, de câte 60 galbenĭ una, şi le-a dusŭ, de le-a depusŭ la protopopulŭ Tobiaşŭ.

Pe la 4 óre ne pomenimŭ cu 3 husarĭ (acestia aveau numai uniformă de husarĭ, dér fiind-că nu aveau cai, făceau cu carabelele lorŭ serviţiu de pedestri), carĭ au venitŭ sĕ ne visiteze de arme. Ei luară trei pistóle şi douĕ săbiĭ ale lui Buteanu, cu carĭ arme unulŭ dintre ei se depărtà, éră doi rĕmaseră în casa de dinainte, proprie în scólă, spunêndu-ne, că la cea mai mică încercare de fugă *vomŭ fi împuşcaţĭ prin capŭ.*

Eramŭ adecă arestaţĭ la porunca lui Hatvani.

Dér cu tóte acestea, planulŭ de fugă ne preocupa încă şi mai puternicŭ, deşi piedecile erau acum mai marĭ. De n'am puté eşi pe feréstră — ne ḑiceamŭ — orĭ de straja soldaţilorŭ, carĭ erau îndesuiţĭ în pritvarului protopopului ţinênd vardă, atuncĭ ne putemŭ esecuta planulŭ numai sugrumândŭ fără sgomotŭ pe aceştĭ doi soldaţĭ.

Alternativa din urmă ni-se părea mai sigură, pentru-că eşindŭ pe uşă, unŭ palantŭ (stoborŭ) înaltŭ de scândurĭ ne scutea de vederea celorŭ, ce din întêmplare ar fi trecutŭ pe uliţă. Afară de aceea, între capulŭ grajdului şi privada scólei, era unŭ spaţŭ strîmtŭ, pe unde ne puteamŭ strecura în cintirimŭ, până vomŭ rĕsufla şi ne vomŭ reculege. Statorirămŭ déră aşa:

La ciórecii mei, aruncaţĭ într'unŭ unghiu alŭ odăii, aveam unŭ amnarŭ de-o mărime estra-ordinară, aşa încâtŭ prindêndu-lŭ în mână, îţĭ umplea pumnulŭ, ca unŭ mănunchiu de sabiă. Ca sĕ ni-se încuragieze consoţiĭ, eu luasem asupra mea sarcina, ca cu ajutorulŭ acestui amnarŭ se tocŭ în capŭ pe unulŭ dintre husarĭ; pentru a-i face apa celuilaltŭ, se hotărî Nicolau Mu-

SCIRILE ḌILEI.

16 (28) Februarie.

Sesiunea generală a Academiei române se va deschide în acéstă anŭ la 28 Februarie. Vorŭ rosti discursurĭ de recepţiune d-nii Al. D. Xenopolŭ şi dr. Victorŭ Babeşŭ. Celŭ dintâiu va vorbi despre Mihailŭ *Kogălniceanu*, ér celŭ de alŭ doilea despre *Imunizare prin seroterapic*. D-lui Al. D. Xenopolŭ îi va respunde d. D. Sturdza, ér d-lui Dr. V. Babeşŭ d. Nicolae Kreţulescu.

—o—

In cestiunea controlărei şi visitărei şcólelorŭ, ministrulŭ de culte şi instrucţiune publică ungarŭ, Wlassicĭ, s'a îndreptatŭ cu o scrisóre cătră toţĭ directorii supremĭ şi inspectorii de şcóle, în care îi provócă, să-şĭ dea părerile, în ce modŭ s'ar puté restrînge afacerile scripturistice ale acestora, aşa ca ei să pótă conveni mai adese în persónă cu profesorii şi învăţătorii diferitelorŭ institute. Mai departe, că ce părere au amintiţii directorĭ şi inspectorĭ privitorŭ la planulŭ de visitaţiune şcolară alŭ ministrului, după care acesta are de gândŭ să încredinţeze în anumite cercurĭ învăţătorĭ şi profesorĭ cu visitarea şcólelorŭ, pe lângă óre-care remuneraţiune.

—o—

Bugetulŭ *şcólei de fete cu internatŭ a Asociaţiunei* pe 1894—5 s'a votatŭ cu: 16,486 fl. venite şi 16,336 fl. cheltuelĭ.

—o—

I-au luatŭ pe dinainte. Nemţii din Viena şi foile lorŭ suntŭ supĕraţĭ pe Ungurii din Budapesta şi pe foile unguresci, pentru-că acestea au publicatŭ mai înainte ordinulŭ pe armată, datŭ din incidentulŭ morţii archiducelui Albrecht, decâtŭ acele. „*N. Fr. Presse*" — ḍice „Magyarország" — publică ordinulŭ pe armată cu óre care maliţiă, făcêndŭ observarea, că textulŭ aceluia potŭ să-lŭ reproducă numai după traducerea traducerei în limba maghiară. „*Reichswer*", organul ministeriului comunŭ de rĕsboiu, se pronunţă şi mai aspru ḍicêndŭ, că „ordinulŭ pe armată, publicatŭ de foile unguresci, este apocrifŭ, şi suntemŭ siliţĭ a da espresiune adêncei nóstre turburărĭ, că unei întreprinderĭ private i se dă ocasiune, ca să comită unŭ ast-felŭ de abusŭ neruşinatŭ faţă cu enunciaţiunea plină de însemnătate a Majestăţii Sale cu privire la armată". Foile unguresci din contră susţinŭ, că „ordinulŭ pe armată", publicatŭ de ele, nu este apocrifŭ, ci e cu desĕvîrşire identicŭ cu acela apărutŭ în Nr. dela 26 Februarie alŭ foiei „*Armee Verordnungsblatt*". — De aici póte orĭ şi cine sĕ-şĭ facă judecata, câtŭ de isteţĭ suntŭ jidanii dela pressa ungurescă şi cum bieţii Vienesĭ au ajunsŭ, să cetéscă mai întâiu în foile unguresci lucrurĭ de-o atâtŭ de mare importanţă, ce se facŭ în chiar metropola împĕrăţiei.

—o—

Despre fişpanulŭ Braşovului, d-lŭ *Mihailŭ de Maurer*, publicase „Kronst. Ztg." scirea, că ar avé de gândŭ sĕ se retragă din postulŭ sĕu. Fóia maghiară din locŭ, „Brassoi Lapok" desminte acum categoricŭ acéstă scire, ḍicêndŭ, că ea a fostŭ luată din interpretarea falsă a următórelorŭ cuvinte, pe carĭ d-lŭ fişpanŭ de Maurer le-a rostitŭ la 9 Februarie c., cu ocasiunea unei petrecerĭ din Dĕrste: „Potŭ să vĕ asigurŭ, d-lorŭ, — ḍise fişpanulŭ, — că la casŭ décă aḍi-mâne m'aşĭ retrage din postulŭ meu, eu şi atuncĭ voiu urmări cu atenţiune sórtea acestui oraşŭ, şi întot-déuna cu bucuriă îmĭ voiu aduce aminte de Braşovŭ." Cuvintele acestea au fostŭ rostite ca rĕspunsŭ unui cetăţênŭ sasŭ, care-i mulţumise pentru interesulŭ, ce-lŭ pórtă faţă de afacerile oraşului Braşovŭ.

—o—

O pastorală a episcopului croatŭ Posilovits. Episcopulŭ croatŭ *Posilovits* a datŭ o pastorală, în care atrage atenţiunea credincioşilorŭ asupra împrejurării, că în Ungaria s'a întrodusŭ căsĕtoria civilă, şi e primejdiă, ca ea sĕ se întroducă şi în Croaţia. Pastorala îndémnă decĭ pe credincioşĭ ca sĕ voteze numai pentru acei candidaţĭ, carĭ au convingerĭ catolice şi carĭ vorŭ lupta totdéuna contra acestei căsĕtorii.

—o—

Francia şi deschiderea canalului germanŭ. Ḍiarulŭ rusescŭ „*Novoje Vremja*" află de fórte firescŭ lucru, că împĕratulŭ germanŭ a învitatŭ şi pe Francia la serbările de deschiderea canalului germanŭ alŭ mărei nordice. Numita fóiă crede, că Francia va primi învitarea la sĕrbărĭ, unde suntŭ învitate tóte statele, înţelegêndu-se şi Rusia. In astfelŭ de constelaţiunĭ pacînice, nimenĭ nu va afla de estraordinarŭ, că şi împĕratulŭ germanŭ va primi sĕ participe la deschiderea esposiţiei francese din 1900.

—o—

Presentŭ Papei. După cum se anunţă din Roma, preşedintele Transvaalului, Krüger, a făcutŭ Papei unŭ presentŭ fórte preţiosŭ. Acesta constă dintr'unŭ diamantŭ greu de 971 carate, care fusese descoperitŭ de unŭ principe africanŭ în minele dela Iagersfontain. După câtŭ se scie, acesta este astăḍĭ celŭ mai mare diamantŭ, are o colóre albastriă, ér o pétă mică, ce o are, nu se póte observa cu ochiulŭ liberŭ.

—o—

Urmaşulŭ lui Giers. Ḍiarulŭ englesŭ „Times" şi „Agentia Reuter" aducŭ scirea, că urmaşŭ alŭ lui Giers în postulŭ de ministru rusescŭ de esterne, e propusŭ Edmund *Staal*, ambasadorulŭ rusescŭ la Londra.

—o—

Dictatura în Elsaţia-Lotaringia. In şedinţa dela 27 Februarie a parlamentului germanŭ s'a primitŭ proiectulŭ lui Auer şi Kolben despre sistarea paragrafului de dictatură în provinciile Elsaţia-Lotaringia.

—o—

Enciclopedia română. Din procesulŭ verbalŭ luatŭ în şedinţa dela 7 Febr. n. c. alŭ Comitetului Asociaţiunei, ţinută sub presidiulŭ d-lui *I. M. Moldovanŭ*, estragemŭ după „Transilvania" următórele:

Propunerea (d-lui Dr. Diaconovich) referitóre la editarea unei Enciclopedii române poporale în 2 tomurĭ de câte 60 cóle de tiparŭ = 1000 pagine, se primesce. Cu conducerea acestei lucrărĭ se însărcinéză membrulŭ comitetului *Dr. C. Diaconovich*, care a colaboratŭ la mai multe enciclopedii marĭ germane şi a avutŭ ocasiune a face studiile necesare pe acestŭ terenŭ.

Enciclopedia Română se va publica „din însărcinarea şi sub auspiciile Asociaţiunei", care prin comitetulŭ seu va controla întrégă publicaţiunea. Câtŭ pentru mijlócele întreprinderei, conducĕtorulŭ lucrărei va avé sĕ se îngrijéscă de unŭ editorŭ, astfelŭ, ca *Asociaţiunea sĕ fiă scutită de orĭ-ce risică materială.*

După presentarea listei colaboratorilorŭ, comitetulŭ va publica o învitare la prenumeraţiune şi va recomanda prin organulŭ seu, câtŭ şi prin unŭ circularŭ la adresa despărţĕmintelorŭ, abonarea publicaţiunei.

Comitetulŭ pune la disposiţia redacţiunei „Enciclopediei" localulŭ şi biblioteca Asociaţiunei, precum şi fóia „Transilvania" pentru eventuale anunţurĭ, şi va vota la timpulŭ sĕu unŭ ajutorŭ corespundĕtorŭ, din fondulŭ destinatŭ pentru publicaţiunĭ întru acoperirea speselorŭ împreunate cu inţiarea lucrărĭi, avêndŭ a se restitui acelŭ ajutorŭ, décă editarea opului se va încheia cu câştigŭ.

Legea minelorŭ în Senatulŭ românŭ.

Din şedinţele Senatului românŭ dela 31 Ianuarie st. v. până la 7 Februarie st. v. 1895.

D-lŭ Gr. G. *Tocilescu* ḍicea la încheierea raportului sĕu asupra legii minelorŭ:

„Soluţiunea acestei probleme este impusă prin însăşĭ firea lucrurilorŭ: voimŭ sĕ scótemŭ din fundulŭ pămêntului avuţiile minerale; voimŭ, cu alte cuvinte, sĕ creămŭ industria minieră, trebue atuncĭ sĕ găsimŭ mijlócele proprii pentru asemenea întreprindere; pedicele de totŭ felulŭ, ce se opunŭ în cale, cautŭ sĕ fiă înlăturate; iniţiativa privată încuragiată, capitalurile din ţéră şi strĕinătate atrase cătră o întreprindere grea şi une-orĭ riscată, raporturile, în fine, dintre capitalŭ, dintre proprietarulŭ suprafeţei şi ómenii de sciinţă, trebuescŭ sĕ fiă bine lumurite, bine determinate şi garantate. Ei bine, proiectulŭ de lege, ce ni-se presintă, caută sĕ îndestuleze tóte aceste cerinţe, în marginele impuse de Constituţiune şi de condiţiunile economice ale ţĕrei nóstre."

Nu totŭ de acéstă părere a fostŭ oposiţia din Senatŭ, care a combătutŭ vehementŭ proiectulŭ de lege alŭ minelorŭ susţiindŭ, că printr'ênsulŭ se violéză constituţia.

D-lŭ Dim. *Sturdza* numesce proiectulŭ de lege unŭ atentatŭ îndrasneţŭ în contra Constituţiunei, căcĭ, ḍice, printr'ênsulŭ se calcă articulii 2, 3, 7, 19 şi 132 ai constituţiunii. Constituţia (art. 2) opresce înstrĕinarea teritoriului fiă ea directă orĭ indirectă şi impiedecă pe strĕinĭ de a dobândi proprietate rurală (art. 7 al. 5). Legea minelorŭ mai încungiură şi oprirea colonisării ţĕrii cu strĕinĭ, cuprinsă în art. 3 alŭ constituţiei. In acéstă lege vede spiritulŭ epigonilorŭ romanisaţĭ ai Fanarioţilorŭ. Amintesce cestiunea mănăstirilorŭ închinate şi a Evreilorŭ, şi ḍice, că e mare periculŭ, că prin legea minelorŭ se vorŭ atrage strĕinĭ în ţéră şi vagabonḍii streinĭ se vorŭ sui în capulŭ Românilorŭ băştinaşĭ. Nu e adevĕratŭ, că strĕinii ce vinŭ în ţéră arŭ fi mai harnicĭ de muncă ca Românii; aicĭ vine plĕva strĕinilorŭ, carĭ după ce s'au îmbogăţitŭ, se ducŭ din ţéră. Vorbitorulŭ este în contra sistemului de a acorda strĕinilorŭ esploatarea minelorŭ şi propune, ca statulŭ sĕ ia esploatarea lorŭ şi monopolulŭ minelorŭ. Nu-i adevĕratŭ, că prin modificarea adusă de comitetulŭ de delegaţĭ alŭ Senatului, s'ar fi înlăturatŭ neconstituţionalitatea legeĭ. La 1843 Domnitorulŭ Bibescu a făcutŭ încercarea de a întroduce în ţéră societatea minieră rusescă Trandafiroff, dér acestŭ planŭ s'a zădărnicitŭ fiindŭ-că s'a opusŭ adunarea obştéscă şi poporulŭ.

Sĕ se organiseze mai întâiu serviciulŭ minelorŭ statului de cătră statŭ. Nu se esploatéză aḍi sulinele cu folosŭ pentru toţĭ? După-ce vomŭ sci, ce avemŭ în afară de sare şi de petrolŭ, atuncĭ sĕ venimŭ sĕ legiferămŭ în cunoscinţă de causă, cu respectarea drepturilorŭ tuturorŭ. Legea de faţă este una din cele mai rele, ce s'au adusŭ vr'odată, decĭ va vota în contra ei.

Raportorulŭ Gr. *Tocilescu* vorbesce de agitaţiile oposiţiei contra proiectului legei minelorŭ şi este întreruptŭ de prinţulŭ D. Ghica. Ḍice apoi, că proiectulŭ de faţă nu numai că nu vatămă nicĭ o disposiţiă a constituţiei, dér conţine pentru proprietarii suprafeţei condiţiunĭ cu multŭ mai favorabile, decâtŭ proiectulŭ de lege minieră alŭ lui Dabja dela 1881.

D-lŭ *Mârzescu* ḍice că vorbesce ca omŭ de legĭ. Afirmă, ca şi d. Sturdza, că legea minelorŭ propusă de Carp nu se potrivesce cu constituţia, căcĭ violéză din tóte punctele de vedere principiulŭ proprietăţii. (art. 19) Critică disposiţiunile proiectului, carĭ dau voiă orĭ-cărui individŭ sĕ facă esplorărĭ pe proprietatea orĭ-cărui cetăţeanŭ, avêndŭ numai concesiunea din partea ministrului. Acéstă disposiţiă, precum şi aceea, care dă dreptulŭ ministrului sĕ acorde esploratorului concesiunea de a esploata mina găsită, constitue o violare a dreptului de proprietate. Legea este cu atâtŭ mai neconstituţională, că dă streinilorŭ drepturĭ de posesiunĭ ale esploatării minelorŭ.

D-lŭ *G. Panu* arată carĭ suntŭ părţile principale asupra cărora s'au adusŭ criticele cele mai aceribe. Proiectulŭ de lege alŭ d-lui Carp creéză, după găsirea unei mine esploatabile, o proprietate deosebită de aceea a proprietăţii solului, şi acéstă proprietate póte fi dată nu numai proprietarului solului, dér şi unui alŭ treilea, şi acela alŭ treilea póte fi chiar unŭ strĕinŭ.

Acesta e primulŭ principiu alŭ legei. Alŭ doilea principiu, ca consecinţă a celui dintâiu, este că, în interesulŭ esploatării minelorŭ, proiectulŭ d-lui Carp autorisă pe

---

reşianu. Ceilalţĭ încă nu vorŭ sta cu mânile în sînŭ. Decĭ punctŭ la 12 óre, séu când vomŭ simţi, că oraşulŭ e mai liniştitŭ, vomŭ aşterne la pămêntŭ, fără sgomotŭ, pe aceştĭ doi husarĭ, vomŭ eşi de-ocamdată în strîmtórea dintre grajdŭ şi privadă, de aici vomŭ sări în apa Abrudului şi, corliţĭ până în grumaḍĭ, ne vomŭ trage pe apă la vale, până vomŭ eşi din raionulŭ soldaţilorŭ maghiarĭ; acolo vomŭ sări pe uscatŭ şi vomŭ strĕbate până la Câmpenĭ.

Arpadi se învoise cu acestŭ planŭ, chiar şi numai din frică, că de nu va fugi, totŭ ilŭ vorŭ împuşca Ungurii, pentru-că nu ne-a denunţatŭ. Buteanu însĕ era de totŭ debelatŭ la începutŭ, după aceea îşĭ recăpătă curagiulŭ şi resoluţiunea, şi ḍise:

— Numai de nu ni-ar duplica soldaţiĭ, orĭ de nu ne-arŭ strĕmuta în prinsorĭ separate.

Nu s'a întêmplatŭ nicĭ una nicĭ alta, dér planulŭ totuşĭ nu ni l'am putŭtŭ esecuta, pentru-că tocmai în acea séră, fiindŭ lună plină şi fără lécŭ de norŭ, lumina ca ḍiua, încâtŭ nu amŭ fi putŭtŭ face unŭ pasŭ neobservaţĭ, cu atâtŭ mai vîrtosŭ, că pe uliţe patrolele nu s'au liniştitŭ unŭ minutŭ tótă nóptea.

Pe când se petreceau aceste cu noi, eşte de interesŭ sĕ vedemŭ, că ce a făcutŭ Iancu, care, după cum am spusŭ mai 'nainte, anunţatŭ fiindŭ despre planulŭ Maghiarilorŭ, a alergatŭ la Câmpenĭ.

In 8 Maiu, după ce Iancu a rĕspunsŭ lui Dragoşŭ — care avŭ cutezanţa sĕ-lŭ provóce a depune armele — că între Românĭ şi Maghiarĭ numai sabia va hotărî, a adunatŭ poporulŭ şi i-a cuvêntatŭ, cum numai elŭ scia sĕ cuvênteze, îndemnându-lŭ şi încuragiându-lŭ pentru o încercare decisivă. Iancu mai luă încă-odată jurămêntulŭ poporului, şi-apoi ilŭ împărţi în şése colóne, destinândŭ fiă-cărei colóne posiţiunea, ce avea sĕ ocupe. Pe vice-prefectulŭ Simionŭ *Groza* ilŭ trimise sĕ ocupe posiţiunile dela Stiurţŭ. La Cerniţa a fostŭ rênduitŭ tribunulŭ Corcheşŭ, ér mai spre drumulŭ de ţéră tribunii Aiudanŭ şi Rusu au ocupatŭ înălţimile de-asupra la nisce morĭ. In centru era dispusŭ harniculŭ viceprefectŭ Vlăduţŭ, avêndŭ lângă elŭ şi pe căpitanulŭ Ivanovich.

Observândŭ inimiculŭ, că în modulŭ acesta i-se închide drumulŭ, pentru a puté sĕ-şĭ ţină deschisă o cale cătră Bradŭ, de la timpŭ de nevoie sĕ pótă primi ajutorŭ, atacă aripa lăncerilorŭ noştri de cătră Cerniţa. Insĕ tribunulŭ Aiudanu l'a respinsŭ şi l'a pusŭ în fugă cătră Abrudŭ. Totŭ în aceaşĭ ḍi Hatvani a trimesŭ douĕ companii cătră Roşia, unde ocupase posiţiune tribunulŭ Andreica. La aceste douĕ companii s'au aliatŭ şi Maghiarii din Roşia şi au nĕvălitŭ asupra lui Andreica, dér nicĭ acĭ armele lui Hatvani n'au avutŭ norocŭ. Andreica se năpusti cu tótă forţa asupra inimicului, şi-lŭ aduse în încurcătură. Românĭĭ au împresuratŭ o compania a inimicului şi au nimicit'o aprópe de totŭ. Câţĭ-va dintre ei, au reuşitŭ sĕ scape, au intratŭ în Roşia, şi pentru a-şĭ rĕsbuna de pierderea suferită, au începutŭ sĕ dea focŭ la casele Românilorŭ. Inimiculŭ pierdŭ mulţĭ morţĭ şi rĕniţĭ în aceste atacurĭ, şi Hatvani, în furia lui, a poruncitŭ sĕ fiă stinşĭ prin glonţŭ, în piaţa Abrudului, mai mulţĭ Românĭ.

Diminéţa în 9 Maiu, Iancu a ţinutŭ unŭ aşa numitŭ consiliu de rĕsboiu, cu prefeţiĭ Vlăduţŭ şi Balintŭ. In acestŭ consiliu ei au hotăritŭ, ca după-améḍĭ în aceeşĭ ḍi, sĕ se dea unŭ atacŭ generalŭ asupra oştirilorŭ duşmane. Putea sĕ fiă cam 3 óre după-améḍĭ, când însu-şĭ Iancu, punêndu-se în fruntea aripei stânge, a începutŭ ataculŭ. Colóna tribunului Andreica a nĕvălitŭ cu atâta putere asupra duşmanului, încâtŭ acesta a fostŭ silitŭ, ca în scurtŭ timpŭ, sĕ fugă până dinaintea oraşului. Totŭ ast-felŭ înaintară şi cele trei colóne din aripa dréptă. Intre acestea centrulŭ de sub conducerea lui Vlăduţŭ încă incepŭ sĕ-şĭ facă cu multă bravură datoria. Vênătorii lui respinseră cu succesŭ pe tiraleriĭ inimicului, elŭ însu-şĭ se puse în fruntea lăncerilorŭ şi se aruncă asupra oştirilorŭ duşmane c'unŭ rarŭ eroismŭ.

Era de cătră séră. Foculŭ luptei se

esploatatorŭ de a ocupa o porțiune de terenŭ din suprafață, atâtŭ câtŭ ĭi trebue pentru esploatare. Și fiind-că esploatatorulŭ póte sĕ fiă unŭ alŭ treilea, elŭ póte sĕ fiă și unŭ străinŭ. — In fine pămênturile date țĕranilorŭ nu suntŭ exceptate dela aceste douĕ disposiții.

Aceste suntŭ punctele principale din proiectulŭ primitivŭ alŭ d-lui ministru. Ce face acum comitetulŭ delegațilorŭ. Schimbă principiulŭ d-lui Carp, care declară mina o proprietate în mâna esploatatorului, în *principiulŭ, că ea e numai o concesiune pe 75 de anĭ.*

Vorbitorulŭ dice, că mai în tóte țĕrile, afară de Anglia și Statele-Unite, esistă acelașĭ sistemŭ și aceleașĭ principii, carĭ dominéză și în proiectulŭ de lege alŭ d-lui Carp. Ba prin acestŭ proiectŭ se menține dreptulŭ proprietarului suprafeței și asupra subsolului, cu condiția de a esploata subsolulŭ, când elŭ cuprinde o mină; se aducŭ dér printr'ênsulŭ mai puține restricțiunĭ dreptului de proprietate asupra subsolului, decâtŭ în legile miniere ale altorŭ state. Polemiséză cu d-lŭ Mârzescu și caută a dovedi, că proiectulŭ legei minelorŭ nu violéză art. 19 din constituțiă. Noi democrații, dice d-lŭ Panu, nu suntemŭ pe deplinŭ mulțămițĭ cu acestŭ sistemŭ, căcĭ legea dă prea multŭ esploatatorului și prea puțină statului. De aceea se pronunță pentru sistemulŭ, după care minele suntŭ proprietatea statului. Statulŭ sĕ dea concesiunile, cu condițiunĭ speciale pentru fiecare mină, elŭ sĕ fiă esploatatorulŭ. Prin acésta s'ar împiedeca speculațiunile aleatorii ale unorŭ societățĭ. Dice apoi, că agricultura o putemŭ face fără străinĭ, politică facemŭ încă prea multă; dér industria nu o putemŭ crea numai prin noi singurĭ, mai alesŭ nu industria mineră. Acum 40 de anĭ toțĭ inginerii, doctorii, farmaciștii, architecții erau străinĭ. Câțĭ au rĕmasŭ? Fórte puținĭ. Esploatările minere vorŭ ocupa celŭ multŭ 7000 de hectare; lucrătorĭ străinĭ vorŭ veni celŭ multŭ vre-o 6000. Unde este pericolulŭ? Se pronunță în favórea legii.

D-lŭ *Aurelianŭ*: Cumcă legea calcă constituția ațĭ recunoscut'o și d-vóstră, căcĭ proiectulŭ primitivŭ alŭ d-lui Carp dispunea sĕ se dea esploatatorilorŭ străinĭ *proprietatea* minei. Insĕ călcarea era prea flagrantă, și comitetulŭ delegațilorŭ a schimbatŭ cuvêntulŭ *proprietate* cu *închiriere pe 75 anĭ.*

Ne luațĭ în zeflemea, că ne tememŭ de străinĭ. Dér cum sĕ nu ne tememŭ când vedemŭ, că în comunele urbane, proporția dintre Românĭ și străinĭ este multŭ mai mică decâtŭ acum 25 de anĭ. Cum sĕ nu ne tememŭ, când populațiunea română descresce mereu în comunele rurale din Moldova, ér Ovreii se îmulțescŭ mereu? Diceți, că sărăcia ne bate la ușe, că de aceea ne trebue legea minelorŭ. Dér cum legea asta sĕ ne scape de sĕrăciă, când totŭ câștigulŭ dela mine ilŭ dațĭ străinilorŭ de peste hotare. Căcĭ esemplu avemŭ, Spania unde se esploatéză minele, dér mineralele se încarcă și se transportă în străinătate și se topescŭ; ér Spaniolii suntŭ acasă totŭ săracĭ. Și noi vomŭ esporta mineralulŭ; decă antreprenorii vorŭ isbuti, ei se vorŭ îmbogăți și proprietarii vorŭ lua 4%, pe când străinii vorŭ lua 96%. Amŭ înțelege sĕ ia statulŭ esploatarea, căcĭ atuncĭ ar rĕmâné celŭ puținŭ câștigulŭ în țéră. Décă voimŭ sĕ scăpămŭ de sĕrăcie, sĕ ne ținemŭ de agricultură, sĕ ne ținemŭ de industria națională; sĕ nu se spună, că nu putemŭ avé industriă națională, décă n'avemŭ mine. Căcĭ Elveția nu are mine, și cu tóte acestea este o țéră industrială. D-lŭ Aurelianŭ combate apoi disposițiunile legei, ca statulŭ sĕ garanteze minerilorŭ înființarea unei case de pensiunĭ pentru lucrătorii minerĭ și familiile lorŭ. Acésta, dice, ar fi cea mai mare nedreptate ce s'ar comite față de muncitorii românĭ: căcĭ membrii fiindŭ străinĭ, a le da lorŭ pensiunĭ, însemnéză a-i face părtașĭ la unŭ privilegiu de care muncitorii românĭ de alte ramure nu se bucură. Termină declarândŭ, că nu va vota legea.

D-lŭ *P. Carp*, ministrulŭ domeniilorŭ, are o esplicațiune cu d-lŭ D. Sturza, apoi trece la articulii din constituțiune, despre carĭ se afirmă, că au fostŭ violațĭ. In privința espropririlorŭ, constituțiunea (§ 19) nu póte sĕ fiă violată, deóre-ce legea minelorŭ nu prevede nicĭ o espropriare. Cu privire la art. 7 al. 5 dice, că proprietatea mineră nu este rurală, ci este o proprietate cu totulŭ deosebită de proprietatea rurală a suprafeții. Privitorŭ la art. 132 arată, că luarea în concesiune a pămênturilorŭ țĕrănescĭ, nu este o alienare, ci o închiriere prelungită.

Trecêndŭ la acusarea de străinismŭ, d. Carpŭ arată prin esemple istorice, că nicĭ unŭ poporŭ nu s'a pututŭ desvolta fără ajutorulŭ străinilorŭ. Fenicienii au fostŭ educatorii Grecilorŭ, Grecii educatorii Romanilorŭ, Bizantinii educatorii Italiei Italienii educatorii Franciei, Francesii protestanțĭ expulsațĭ de Ludovicŭ XIV educatorii Prusiei. (Aplause). D. Sturdza a invocatŭ esemplulŭ d-lui Saligny pentru a arăta că n'avemŭ nevoe de străinĭ. Esemplulŭ este rĕu alesŭ, dice d. Carp; d. Saligny nu este Românŭ de baștină, ci abia naturalisatŭ de câțĭ-va anĭ. Afară de acésta, óre podulŭ peste Dunăre ar fi pututŭ elŭ sĕ fiă conceputŭ, lucratŭ și executatŭ fără concursulŭ sciinței și experienței streine?

Trecêndŭ la teoria privitóre la proprietate, dice că cestiunea proprietății subsolului mineralŭ a fostŭ multŭ controversată din anticitate până astă-dĭ. Cu tóte acestea, s'a respectatŭ dreptulŭ proprietarului suprafeței, cu unele restricțiunĭ absolutŭ necesare pentru desvoltarea industriei miniere. In ce privesce colonisarea țĕrei cu colonii streine, D-lŭ Carp lămuresce economia legei; d-sa arată că inventatorulŭ n'are altŭ dreptŭ decâtŭ a-se preumbla și a studia pe moșiile particulare. Elŭ nu póte nicĭ săpa, nicĭ explora. Sistemulŭ propusŭ garantéză pe câtŭ se póte atâtŭ interesele proprietarului, câtŭ și folósele eventuale, pe care le póte trage inventatorulŭ și exploratorulŭ.

Privitorŭ la disposiția pentru crearea casselorŭ de ajutorŭ și de pensiune pentru muncitorii minierĭ, că a sosîtŭ timpulŭ de a ne preocupa de sórtea muncitorilorŭ. Trebue sĕ preîntîmpinămŭ rĕulŭ prin mĕsurĭ prevĕdĕtóre.

Arată în fine și esprimă convingerea, că viitorulŭ ĭi va da dreptate. Când vomŭ vedé eșindŭ din munții noștri cărbunele și alte minerale, care vorŭ pune în mișcare și vorŭ alimenta fabricele nóstre, atuncĭ țéra va binecuvênta pe acei, carĭ au făcutŭ legea și pe acei carĭ au votat-'o. Chiar décă legea acésta nu s'ar vota astă-dĭ, ea se va impune mâne, căcĭ nevoile și progresulŭ unei țĕrĭ suntŭ mai tarĭ decâtŭ pasiunile, decâtŭ nepriceperea. (Aplause).

D. *Al. Lahovari*, ministru de esterne, începe prin a declara, că legea minelorŭ este opera guvernului și a partidului conservatorŭ. Trebue ca prin o legiuire bine alcătuită sĕ dămŭ óre-care garanții și încuragiare acelora, carĭ voescŭ sĕ caute și sĕ esploateze minele nóstre. S'a propusŭ, ca Statulŭ sĕ întreprindă esplorările; d. Sturdza a dișŭ, că în urmă vomŭ vedé ce este de făcutŭ. Dér d-sa uită, că esplorările suntŭ aleatorii și costisitóre. Cine sĕ suporte aceste cheltuelĭ? Și pentru ce sĕ le impunemŭ Statului, când ele se potŭ face de particularĭ cu mai multŭ interesŭ și cu mai multă esperiență? Nu este óre mai bine sĕ ne folosimŭ de legislațiunile miniere, care au fostŭ esperimentate aiurea? Așa amŭ făcutŭ.

Legea actuală a căutatŭ sĕ concilieze respectulŭ proprietății cu necesitățile neapărate, care isvorescŭ din caracterulŭ specialŭ alŭ industriei miniere. Ea a luatŭ ca basă prescripțiunile codului civilŭ privitóre la dreptulŭ de proprietate, prescripțiunĭ, carĭ suntŭ anteriore Constituțiunei și au fostŭ menținute prin art 19. Firesce, că legea minelorŭ a trebuitŭ sĕ cuprindă unele restricțiunĭ în esercitarea dreptului de proprietate atâtŭ în privința suprafeței, câtŭ și a subfeței. Chiar art. 491 alŭ codului civilŭ prevede în principiu aceste restricțiunĭ; dér n'avemŭ óre în legile nóstre o sumedeniă de servituțĭ, care tóte nu suntŭ de câtŭ restricțiunĭ aduse proprietăței private într'unŭ interesŭ generalŭ?

Este straniu, dice d-lŭ Lahovari, de a vedé cum acei, carĭ astădĭ vorbescŭ de străinismŭ și se temŭ de a da țéra pe mâna străinilorŭ, au propusŭ odiniórā naturalisarea Evreilorŭ pe categorii. Intre aceștia era și d-lŭ Sturdza, care luase chiar angajamente față cu guvernulŭ francesŭ de a face ca parlamentulŭ sĕ adopte înpămêntenirea Evreilorŭ în massă (Aplause). Totŭ conservatorii s'au opusŭ când a fostŭ vorba de a sacrifica interesele țĕrei în cestiunea Dunărei și în cestiunea cu convenția consulară. Ni-se amintesce afacerea Trandafirovŭ; dér și atuncĭ cine s'a opusŭ? Totŭ boerii patrioțĭ. Se vorbesce de pericolulŭ, ce ne amenință prin venirea în țéră a câtor-va mii de lucrătorĭ străinĭ; óre 12 până la 14 mii de muncitorĭ minierĭ, fără drepturĭ politice și civile, ar puté sĕ desnaționaliseze unŭ poporŭ, care a resistatŭ la atâtea invasiunĭ și a trecutŭ prin atâtea dile de restriște, fără a-șĭ pierde întru nimicŭ caracterulŭ națională?... D-lŭ Lahovari apeléză la majoritatea Senatului de a primi legea și de a realisa astfelŭ o dorință esprimată de pactulŭ fundamentalŭ. (Aplause).

Terminândŭ ministrulŭ de esterne, se cere închiderea desbaterei generale și se primesce. După acésta senatulŭ ia în considerațiă proiectulŭ de lege alŭ minelorŭ.

Societatea geografică Română.

Sub *Augusta Presidenție a M. S. Regelui și a Alteței Sale Regale Prințului Ferdinandŭ.*

Conformŭ art. 13 din statutele Societății, în numele Comitetului, subsemnații au onóre a convoca pe toțĭ domnii societarĭ a-se întruni în adunarea generală obligătorie *la 25 și 26 Februarie, la 4 și 5 Martie 1895* la 8½ óre séra, în sala de ședințe a Senatului.

Ședințele vorŭ fi presidate de Majestatea Sa Regele.

Programa lucrărilorŭ:

Sâmbătă, 25 Februarie 1895, óra 8½ séra: 1) Raportulŭ anualŭ alŭ d lui Secretarŭ generalŭ George I. Lahovari. 2) D-lŭ Dimitrie Sturdza: Asupra populației țĕrii. 3) D-lŭ V. A. Urechiă: Numele și geografia.

Duminecă, 26 Februarie 1895, óra 8½ séra: 1) D-lŭ Gr. Tocilescu: Raportulŭ asupra concursurilorŭ. 2) D-lŭ Gr. Ștfănescu: Manitou și Pake's Peak în Colorado. 3) D-lŭ Al. Odobescu: Studiulŭ geografiei în învĕțămêntulŭ primarŭ și secundarŭ. 4) D-lŭ M. Săulescu: Civilisația și fluviile istorice.

Sâmbătă, 4 Martie 1895, óra 8½ séra: 1) D-lŭ Mateiu Drăghiceanu: Marele cutremurŭ de pămêntŭ în România. 2) D-lŭ Lt.-Colonelŭ Ionescu: Rațiunea geologică a principalelorŭ aliniamente geografice ale României. 3) Ședința intimă pentru cestiile administrative și financiare ale Societății.

Duminecă, 5 Martie 1895, óra 8½ séra: 1) D-lŭ Th. Burada: O călĕtoriă la România din Silesia austriacă. 2) D-lŭ C. Alexandrescu: Câte-va localitățĭ din Prahova. 3) Dr. Căpitanovicĭ: Conferință istorică, geografică.

Bucurescĭ, Februarie, 1894.

Vice-Președințĭ:
Generalulŭ G. Manu, Generalulŭ C. Barozzi
Secretarŭ-Generalŭ.
George I. Lahovari.

NB. Tribunele și lojile din sala Senatului suntŭ la disposiția publicului, care ar dori sĕ asiste la aceste conferințe.

Sciri telegrafice.

Budapesta, 1 Martie. Fóia oficială publică unŭ autografŭ alŭ Majestății Sale cătră miniștri-președințĭ *Windischgraetz* și *Bánffy.*

Budapesta, 1 Martie. Deputații eșițĭ din partida independentă luară, într'o conferință ținută aseră, unanimŭ hotărîrea, a nu se mai întórce în clubulŭ partidei și compuseră unŭ manifestŭ cătră națiune, în care espunŭ motivele eșirei lorŭ.

Budapesta, 1 Martie. *Fracțiunea lui Eötvös s'a împreunatŭ cu partida lui Justh.* La vorbirea de salutŭ a lui *Justh*, rĕspunse *Eötvös* următórele: Situațiunea de 17 anĭ n'a fostŭ așa de lămurită, ca acuma. Aceia, carĭ au împedecatŭ progresulŭ, nu mai suntŭ între noi. Acuma noi în înțelegere și fără cugete ascunse, vomŭ puté face patriei marĭ și însemnate servicii.

Raportulŭ numericŭ alŭ ambelorŭ fracțiunĭ este următorulŭ: Ugroniștĭ 48, în partida lui Justh 49.

Viena, 1 Martie. Majestatea Sa adresă ministrului *Kállay* unŭ autografŭ, în care dice, că cu plăcere a luatŭ la cunoscință espresiunile de condolență ale Bosniei și Herțegovinei, din incidentulŭ morții archiducelui *Albrecht*, și privesce în ele nu numai o nouă dovadă de alipire, ci și de recunoscință a numitelorŭ țĕrĭ, pentru îngrijirea manifestată până acuma și pe viitorŭ nestrămutată față cu ele.

Berlinŭ, 1 Martie. Se facŭ multe conexiunĭ din incidentulŭ, că împĕratulŭ *Wilhelm*, imediatŭ după sosire, dela, gară plecă directŭ la cancelarŭ, unde rĕmase o óră întrégă.

Roma, 1 Martie. *Giolitti* declară judecătorului de instrucțiă, că în procesulŭ bancei romane elŭ va rĕspunde numai înaintea tribunalului de statŭ.

Petersburgŭ, 1 Martie. Este sigură numirea prințului *Lobanoff*, ca ministru de esterne rusescŭ.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

încinse cu furie din ambele părțĭ. Hatvani, ajunsŭ în strîmtóre, se refugiă în orașŭ, unde Românii ilŭ închiseseră într'o cușcă.

Acum sĕ reviu la sórtea nóstră, a celorŭ arestațĭ.

In 8 Maiu pe la 11 óre înainte de amédĭ, noi am zăritŭ pe ferĕstră cetele române pe culmile munțilorŭ de câtre Vulcanŭ. Când ele înaintau, am audîtŭ în orașŭ, că sĕ bate alarma și a eșitŭ oștirea maghiară asupra Românilorŭ. Curêndŭ s'au reîntorsŭ cu mare bucuriă în Abrudŭ, dér apróe în acelŭ momentŭ le sosi scirea dela Roșia, că acolo au învinsŭ Românii. Pe-unŭ căpitanŭ, care venia după ajutorŭ la Abrudŭ, l'au împușcatŭ d'intr'o tufă.

Faima acésta într'atâta înfuriă pe Hatvani, încâtŭ a escortatŭ pe Buteanu îndată dintre noi, prin doi soldațĭ, și-lŭ puse în arestŭ separatŭ în lanțurĭ, ér imediatŭ după aceea împușcă din'aintea bisericii și la vederea nóstră, pe tribunulŭ Molnarŭ.

Sângele ni-se închegă în vine, planulŭ nostru de fugă a dispărutŭ, și mórtea cu arma în mână n'amŭ fi schimbat'o pentru tóte bunătățile lumescĭ.

Pe lângă tóte aceste veni abia și séra. Fómea nu o simțeamŭ, dér simțeamŭ în trupŭ o slăbiciune și amețélă, care punea la îndoială orĭ ce încercare de mântuire. Scrisei lui Dragoșŭ o epistolă, în care l'am învitatŭ, că décă mai este unŭ picurŭ de simțŭ de onóre în elŭ, sĕ ne cerceteze, orĭ celŭ puținŭ sĕ dispună a ni-se trimite o bucată de pâne, că nu mâncasemŭ de Duminecă dela amédĭ, și totŭ odată sĕ mĕ încunosciințeze despre sórtea amicului meu Buteanu. Epistola am dat'o lui Iacobŭ, servitorulŭ lui Buteanu, care s'a furișatŭ la ferĕstra nóstră.

Dér Dragoșŭ nu mi-a datŭ nicĭ unŭ rĕspunsŭ, ér Iacobŭ reîntorcêndu-se, ni-a adusŭ scirea îngrozitóre, că pe *Dobra* întru atâta l-au torturatŭ honvédii în arestŭ, încâtŭ a fostŭ silitŭ a sări din a doua contignație pe pardoselă în uliță, unde a fostŭ ucisŭ de mai multe împușcăturĭ.

(Va urma).

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Februarie 1895.

Renta ung. de aurŭ 4%	124.30
Renta de coróne ung. 4%	99.—
Impr. căil fer. ung. în aurŭ 4½%	128 —
I apr. căil. fer. ung. în argint 4½%	104.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	125.75
Bonurĭ rurale ungare	98.25
Bonurĭ rurale croate-slavone.	98.25
Imprum. ung. cu premii	161.20
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	152.75
Renta de hârtie austr.	101.70
Renta de argint austr.	101.60
Renta de aur austr.	124.20
Losurĭ din 1860	158.25
Acții de ale Băncei austro-ungară	1083.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	469.50
Acții de-le Băncei austr. de credit.	389.60
Napoleondorĭ	9.81
Mărcĭ imp. ger.	60.45
London (lire sterlinge).	123.75
Rente de coróne austr.	100 75

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 1 Martie 1895.

Banonote rom.	Cump.	9.74	Vênd.	9.77
Argint român.	Cump.	9.70	Vênd.	—.—
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.77	Vênd.	—.—
Galbenĭ	Cump.	5.85	Vênd.	5.90
Ruble rusescĭ	Cump.	132.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60.20	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75
Lire turcescĭ	Cump.	11.15	Vênd.	—.—

CONVOCARE

la a III-a adunare generală ordinară a cassei de economii, societate pe acțiunĭ, „JULIA".

P. T. Domnii acționarĭ ai Cassei de economii „IULIA" în Alba-Iulia se învită prin acésta cu onóre, în sensulŭ statutelorŭ §-lui 14 și următorii, la a III-a adunare generală ordinară, carea se va ținea în **27 Martie eventualŭ 17 Aprilie 1895 st. n.** înainte de amiédĭ la 9 óre, în localulŭ institutului.

Obiectele vorŭ fi:

1. Raportulŭ direcțiunei despre cursulŭ afacerilorŭ în anulŭ 1894.
2. Bilanțulŭ anului 1894.
3. Raportulŭ comisiunei de supraveghiare asupra bilanțului și darea absolutorului.
4. Impărțirea venitului curatŭ, ficsarea dividendei pe anulŭ 1894, ficsarea marcelorŭ de presență pentru membrii direcțiunei și a comisiunei de supraveghiare.
5. Alegerea a 2 directorĭ în loculŭ celorŭ sortațĭ și alegerea directorului esecutivŭ.
6. Modificarea statutelorŭ.
7. Emissiunea a doua de acțiunĭ.

Domnii acționarĭ, carĭ voescŭ a participa la adunare în persónă orĭ prin plenipotențiațĭ, suntŭ rugațĭ a-șĭ depune la cassa societățeĭ acțiunile și eventualŭ documentulŭ de plenipotență, celŭ multŭ până la 26 Martie 1895 la 12 óre a. m.

Tot-odată se aduce la cunoscința p. t. acționarĭ, cumcă cu 8 dile înainte de adunarea generală în localulŭ institutului și în órele de oficiu se póte inspiționa bilanțulŭ anului 1894 și raportulŭ direcțiunei.

Alba Julia, 18 Februarie 1895.

„JULIA" cassă de economii societate pe acțiunĭ

Direcțiunea.

Contulŭ Bilanțului — Mérleg számla

la 31 Decemvre 1894 évi december 31-én.

Activŭ. — Vagyon.

			frt.	kr.
Cassa în numĕrarŭ	Pénztári maradvány		1 751	85
Cambii escomptate	Leszámitolt váltók		139.494	60
Imprumute hipotecarĭ	Jelzálog kölcsön		3.899	—
Imprumute cu caventĭ	Kezesség kölcsönök		1.841	—
Mobiliarŭ	Felszerelés	450.57		
10% amortisare	10% törlesztés	45.06	405	51
Spese de fondare	Megalakulási költség	374.43		
20% amortisare	20% törlesztés	74.89	299	54
Inter. de reescomp tanticip.	Elölegezett viszlesz. kamatok		108	42
Spese de protestŭ	Ovási költségek		3	10
Spese de procesŭ	Perköltségek		114	59
Interese restante	Hátralékos kamatok		248	73
			148.166	34

Teher. — Pasivŭ.

		frt.	kr.
Capit. acțion. 500 acț. a fl. 50	Alaptöke 500 részvény à f. 50	25.000	—
Depunerĭ spre fructificare	Betétek	106.196	65
Cambii reescomptate	Viszleszámitolt váltók	7.441	—
Interese anticipate	Elölegezett kamatok	2.072	57
Fondulŭ de reserve	Tartalék alap	1.432	52
Fondulŭ de pensiune	Nyugdij alap	81	47
Dividende neridicate	Fel nem vett osztalék	203	97
Diversi creditori	Különbözö hitelezök	508	58
Profit curatŭ	Tiszta nyereség	5.229	58
		148.166	34

Contulŭ de Profitŭ și Perderĭ — Nyereség és Veszteség számla

pe anulŭ 1894 évre.

Eșite. — Kiadás.

			frt.	kr.
Inter. pentru dep.: a) ridicate	Betéti kam. a) kifizet.	435.27		
Inter. pentru dep.: b) capital	Betéti kam. b) tökésit.	4990.30	5 425	57
Interese de reescompt	Viszleszámitolási kamatok		800	31
Salarie	Fizetések		875	—
Chiria	Lakbér		200	—
Contribuțiune	Adó		976	—
Compet. de timbru	Bélyeg illeték		43	32
Porto postalŭ	Postabér		56	17
Spese curente	Fentartási költségek		264	54
Amortisare la mobiliarŭ	Felszerelési költség. törleszt.		45	06
Amort. la spese de fondare	Megalakulási költs. törleszt		74	89
Marce de presență	Jelenléti jegyek		330	—
Profitŭ curatŭ	Tiszta nyereség		5.229	58
			14.320	44

Bevétel. — Intrate.

			frt.	kr.
Inter. a) dela cambii	Váltó leszámit. kam.	9724.10		
Inter. b) dela împrum. hipot.	Jelzálogkölcsön kam.	269.57		
Inter. c) dela împr. cu cav.	Kötvény kölcsön kam.	167.09		
Inter. d) dela depun. propr.	Saját betétek kamatai	9.75		
Inter. e) dela întârdiare	Késedelem kamatai	932.06	11.102	57
Provisiunĭ	Jutalék		2.726	79
Competență de scrisŭ	Irás dij		491	08
			14.320	44

Alba-Iulia, din ședința direcțiunei ținută în 29 Ianuarie 1895.

M. Nicola, m. p. directorŭ. — Floriannŭ Rusanŭ m. p. cassarŭ. — D. Cimbulia m. p. contabilŭ.

634,2-3.

Direcțiunea:

G. Filipŭ m. p. președ. — N. Ivanŭ m. p. — N. Barbu m. p. — I. Fulea m. p. — I. Cirlea m. p. — G. Totoianu m. p.

S'a revĕdutŭ și aflatŭ în consonanță cu cărțile duse în ordine deplină, Alba-Iulia, 4 Februarie 1895.

Nicolae Cado m. p președ. — A. Mazzuchi m. p. — Stefanŭ Crișianu m. p. — Dumitru Furdui m. p. — Theodosiu Lobonțiu m. p.

membrii comisiunei de supraveghiare.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.